

NAMESTO UVODNIKA

Fešta je bila 20., 21. in 22. maja. V Metliki. Na vseh treh trgih pa še kje drugje. Tudi v grajski kleti. V stanovanjih. Po cestah. Okrog blokov. Prišli so ljudje. Od vsepovsod. Pogovarjali so se. Se smejali, kregali, veselili, tudi solz ni manjkalo.

Beti je pripravila modno revijo, ki naj bi jo oáplešala Arruba. Deževalo je. Lilo kot za stavo. Dekleta so bila mokra. Revije ni bilo.

Naslednja dva dneva so ljudje spraševali, kdaj bo revija. Odpadla je.

Do naslednjega leta.

Beti je dala dobitke za srečolov. Postavila je največji oder na Trgu svobode. Električarji so napeľjali »štrom«. Tudi med obiskovalci so bili delavci iz Beti. Veliko jih je bilo. Treznih in manj treznih. Na Vinski vigredi '88 je igralo devet ansamblov. Za njihove honorarje je šla

stara milijarda. To niti ni pretirano veliko.

Na Vinski vigredi '88 je nastopal tudi oktet Vitis. Iz Italije so prišli plesalci, folkloristi. Manjkala ni metliška folklorna skupina Ivan Navratil. Zvrstile so se tamburaške skupine pa freitonarji.

Bilo je veliko stojnic s pisanimi balončki, s piskami, z noži, s škarjami...

V grajski kleti je bila pokušina nagrajenih belokranjskih vin, v kulturnem domu Edvarda Kardelja pa slavnostna seja Društva belokranjskih vinogradnikov. Ti so tudi pripravili celotno zadevo, v Metliki šestič zapored. Pri organizaciji jim je priskočila na pomoč skupščina občine Metlika. pa veliko veliko krajanov.

Vinsko vigred '88 nekateri kritizirajo, drugi hvalijo. Tako je verjetno tudi prav, saj bi bilo čudno, če bi bilo vsem všeč.

Omama je mimo. Pred nami so delovni dnevi. Do naslednje Vinske vigredi je celo leto. Če ga bomo pametno preživeli, bo tri dni spet lepo.

Metlika, 30. maj 1988

NAŠA ANKETA

O letovanju in možnostih

Metliška Beti ima za letovanje svojih delavcev 9 prikolic, ki so postavljene na otokih Krku, Pagu in Rabu, letovanje v njih pa je enakomerno razporejeno po tozdh glede na število zaposlenih in kolektivne dopuste. V prikolicah lahko delavci počitnikujejo v osmih terminih, in sicer po 10 dni, v počitniškem domu v Seči pri Portorožu pa po 7 dni. V Seči je v enem terminu v 15 sobah na voljo 41 ležišč. Tako lahko v Betinih počitniških zmogljivostih vsako leto letuje okrog 200 družin.

Te zmogljivosti pa so, kot je povedal **Matjaž Rus**, ki med drugim skrbi tudi za letovanje delavcev, znatno premajhne, dokaz za to trditve pa je že podatek, da manj kot tretjini prosilcev za letovanje odobrijo prošnje. Najbolj so seveda tepeni tisti zaposleni, ki so vezani na kolektivni dopust in ki nimajo toliko dopusta, da bi lahko letovali tudi izven kolektivnega dopusta. Zato je prav med kolektivnimi dopusti izredna gneča in po Rusovih besedah mora imeti delavec pravo srečo, da

takrat dobi prostor v prikolic ali domu.

»Sicer pa prikolic in ležišča v domu razdelimo po tozdh, sindikati v tozdh pa odločajo, kdo bo šel na letovanje. Kriterija sta predvsem koliko časa je delavec že zaposlen v Beti in kolikokrat je že bil na morju v naših prikolicah ali domu. Mislim, da je to odločanje še preveč subjektivno,« pravi Rus, pri tem pa ne pozabi omeniti, da so stroški prikolic izredno veliki in se vsako leto še povečujejo, njihova vrednost pa iz leta v leto pada. Razen štirih prikolic, ki so jih kupili leta 1985, so vse stare že več kot 10 let in že amortizirane.

Zato Rus ne vidi perspektive v prikolicah ampak v nakupu nepremičnin, predvsem apartmajev, bungalovov. S temi nakupi pa bi morali pohiteti, saj ima Beti glede na svojo velikost in glede na druge delovne organizacije zelo skromne počitniške zmogljivosti.

In še predlog cen za letošnje letovanje. Te so zelo ugodne, saj za plačilo letovanja 4-članske družine zadostujeta že regresa dveh zaposlenih. Tako naj bi delavci za celoten penzion v Seči plačali na dan 6.600 din, otroci pa še nekoliko manj. Tisti, ki bodo letovali v prikolicah, pa naj bi odšteli od 6.000 do 10.000 din dnevno. Tovarna seveda plača vse stroške kampiranja.

Tokrat smo nanizali nekoliko več podatkov o počitniških zmogljivostih naše delovne organizacije, prislunimo pa še, kaj o vsem tem mislijo naši delavci:

Zdravko Tuškan, sukalec v tozdu Kodranka in volna: »Nikoli še nisem letoval ne v Betinih prikolicah ne v domu, ker nikoli nisem imel dovolj denarja. Letos, ko bi le lahko šel, pa sem spoznal, da najbrž sploh ne bom prišel

na vrsto. Zlasti med kolektivnimi dopusti je v našem tozdu tako velik naval, da v enem terminu od 15 prosilcev odobrijo prošnjo le enemu.

Menim, da imamo znatno premalo prikolic, saj so za številne delavce prikolic ali počitniški dom še edina možnost, da sploh lahko vidijo morje. Opažam, da so delavci večkrat nezadovoljni, ker morajo zaradi pomanjkanja prostora ostati doma.«

Barbara Tuškan, previjaika v tozdu Kodranka in volna: »20 let delam v Beti, vendar nisem bila še nikoli v Betinih prikolicah ali domu. Mož je namreč večkrat na bolniški in tako nismo nikoli

zbrali dovolj denarja, da bi šli na dopust ob morju. Se pa pogovarjam s sodelavci, ki pridejo z morja in so zelo zadovoljni, pa najsi so letovali v prikolicah ali domu. Mislim pa, da bi bilo prikolic lahko več. Na srečo je med ljudmi kar veliko razumevanja, da se odločijo, kdaj bo šel kateri na morje, tako da ni prevelike užaljenosti.«

Nada Fir, pregledovalka gotovega pletiva v tozdu Metraža: »27 let že delam v Beti, a še nisem bila na dopustu na morju in vse kaže, da tudi nikoli ne bom šla. Premajhne plače so in preveliki izdatki, da bi si lahko privoščili še morje. Opažam pa, da je med delavci veliko zanimanja za tovrstno letovanje.«

PREBERITE

Jože Helc, delavec v suhi apreturi v tozdu Metraža:

»Pred 6 ali 7 leti sem bil na dopustu v Betini prikolici na Malem Lošinju. Bil sem zelo zadovoljen, vendar se od takrat nisem več prijavil, saj mi bolj kot morski prija plininski zrak. Sicer pa vidim, da se veliko delavcev odloča za počitnice v Betinih prikolicah ali domu, a naval po mojem mnenju verjetno ni prevelik, saj je med zaposlenimi veliko polkmetov, ki poleti ne morejo pustiti živine in zemlje in oditi na dopust.«

Zdenka Sodec, pregledovalka v tozdu Konfekcija:

»Lani smo bili prvič v prikolicah in smo bili zelo zadovoljni, zato sem se prijavila tudi letos. Ker sem bila že lani, sem dobila zadnji termin, izven kolektivnega dopusta.

Med kolektivnim dopustom je namreč zelo veliko prijav,

tako da marsikomu negativno rešijo prošnjo, zato bi bilo dobro, če bi imeli več prikolic. Jaz se raje odločim za prikolico, ker smo z družino v njej bolj svobodni.

Gotovo pa tudi v domu ni slabo, saj vidim, da se mnogi leta in leta odločajo le za dom.«

Slavo Majzelj, referent za SLO: »Pred dvema letoma sem letoval v Betini prikolici na Pagu in sem bil zelo zadovoljen. Menim pa, da prikolic niso rešitev za letovanje naših delavcev. V prikolicah ne vidim prihodnosti, kajti prehitro se amortizirajo, z denarjem, ki ga za letovanje v njih odštejejo delavci, pa ni moč kupiti novih. Kupiti bi morali apartmaje, ki jih sedaj ponuja Pionir, saj so trajne vrednosti. Poleg tega imamo v tako veliki delovni organizaciji kot je Beti premalo počitniških zmogljivosti in zasedene bi bile, če bi jih imeli trikrat več. V Beti tudi nimamo sprejetega pravilnika, po katerem bi točkovali ljudi, ki bi hoteli letovati.

Tako ne bi bilo nobene zamere, sindikat pa bi lažje določal prednostni red. Največji naval je med kolektivnimi dopusti in takrat bi ta pravilnik prišel najbolj prav.

Opažam, da se zadnje čase prijavlja tudi veliko delavcev, ki imajo dobre osebne dohodke, in ki bi si lahko zagotovili letovanje tudi drugje, ne ravno v naših prikolicah ali domu, in tako dali prostor tistim, ki si zares drugače ne morejo privoščiti morja.«

M. B.

Topliško zdravljenje

V DO Beti vlada precejšen interes za zdravljenje, oddih ali preventivno rekreacijo v toplicah. Ponudba zdravilišč je izredno pestra, enako pestri so tudi načini zdravljenja bolezni, ki jih lajšajo toplice. V letu 1988 so odobrena sredstva za te namene v višini 8.000.000 din. Predvidevamo, da po današnjih cenah lahko pošljemo na zdravljenje približno 20 delavcev, kar je odvisno od lastne participacije in toplic v katerih se želi zdraviti. Da bi takšen način zdravljenja res koristili delavci, ki jim je to nujno potrebno, je IO sindikalne konference izdelal prednostne kriterije, po katerih se bodo izvajala topliška zdravljenja.

I. odločanje o kandidatih

O kandidatu ali prosilcu za topliško zdravljenje odloča IO sindikalne konference DO na predlog IO OOS v TOZD oz. DSSS. Vsak prosilec je zato dolžan podati pismeno vlogo na IO OOS v svoji TOZD, ki vsebuje osnovne podatke: ime in priimek, rojstne podatke, delovno dobo v DO, dela in naloge, ki jih opravlja, v katere toplice namerava na zdravljenje ter priložiti mora še mnenje zdravnika medicine dela, ki tudi predlaga toplice in način zdravljenja. (Mnenje zdravnika lahko poda samo Inštitut za medicino dela v Novem mestu)

IO OOS oblikuje (ali zavrne) predlog, ki ga v pismeni obliki preda tajnici IO sindikalne konference Marici Predovič.

IO OOS v TOZD lahko predlaga od 50 do 100%

kritja stroškov 10 dnevnega zdravljenja, kar je odvisno od socialnega stanja delavca.

II. merila oz. prednostni kriteriji

– delavec, ki ga DO napoti na topliško zdravljenje, mora biti v OZD zaposlen najmanj 5 let,

– praviloma mora biti starejši od 40 let, v izjemnih primerih, ko zdravniške indikacije in bolniški stalež delavca kažejo poslabšano zdravstveno stanje, lahko predlagatelj odloči tudi izven tega merila,

– prednost imajo delavci, ki so slabšega materialnega stanja oziroma z nižjim povprečnim OD zadnjih treh mesecev,

– predlagatelj mora upoštevati tudi pogoje dela, prednost imajo kandidati, ki delajo na delih s povečano stopnjo nevarnosti,

– pri večjem številu kandidatov ima prednost tisti, ki ima več delovne dobe v DO in ki je starejši,

– IO OOS obvezno upošteva mnenje zdravnika medicine dela, ki vsebuje naravo oziroma izvirno diagnozo bolezni ter predlog, katere toplice priporoča,

– toplice si rezervira vsak sam, ravno tako tudi način odsotnosti z dela (dopust ali bolniška)

– po končanem zdravljenju delavec priloži račun, ki ga plača po predlogu IO OOS v TOZD.

Prosilci za topliško zdravljenje naj najpozneje do 20. junija 1988 oddajo pismene vloge svoji OOS.

IO OOS je dolžan razpravljati o predlogih in najkasneje do 1. julija 1988 oddati predloge na IO sindikalne konference DO.

M. Maršič

Metlika, 30. maj 1988

Barvarna:

Zelo posodobljena proizvodnja

Tokrat smo vam želeli predstaviti tozđ Metražo, vendar so se v temeljni organizaciji odločili, da bo zaradi velikosti tozda beseda najprej stekla o barvarni, v naslednji številki Vežila pa o pletilnici. Podrobneje je opisal potek dela, uspeha in probleme v barvarni njen vodja Jože Muc.

Barvarna ima dva oddelka, mokro in suho apreturo, poleg tega pa še laboratorij in skladišče barv in kemikalij. V mokri apreturi v glavnem perejo, belijo in barvajo surovo pletivo, v suhi apre-

turi pa ga sušijo oz. apretirajo tako, da dobi pletivo lastnosti, kakršne zahteva kupec. V laboratoriju iz danih predložk pripravljajo nianse barv, ki gredo v proizvodnjo, razpisujejo recepture in delovne naloge ter testirajo obstojnost in krčenje.

»Mokra apretura se je v zadnjem času močno posodo-

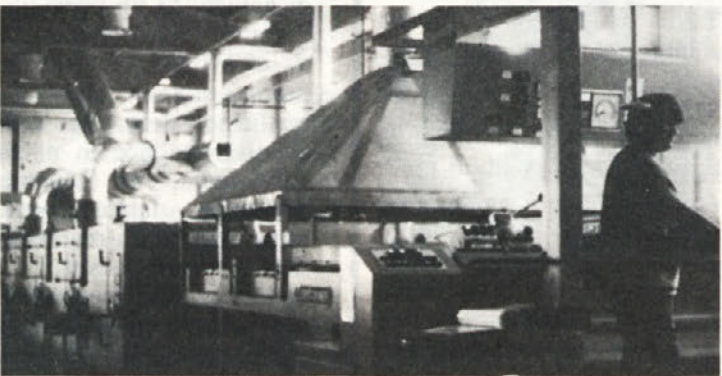
(Nadaljevanje na 5. str.)

Preizkušanje obstojnosti in niansiranje barv – V laboratoriju barvarne delata tudi Ana Kočevar in Ana Grgorič. Kočevarjeva je pred tem delala v kuhinji barv in pove, da je delo v laboratoriju znatno lažje. Grgoričeva pa je v Beti šele eno leto in pravi, da je z delom zelo zadovoljna. Na fotografiji: Ana Grgorič (v ospredju) niansira barve, Ana Kočevar pa preizkuša odpornost.

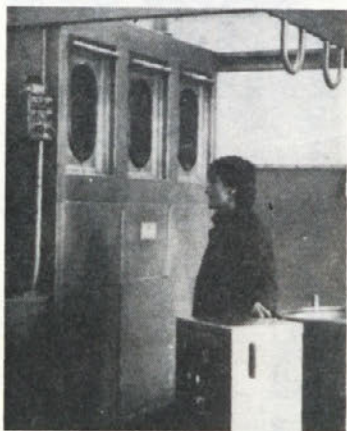
Napor za oči in noge – Marica Desjan in Ljubica Ribarič sta v Beti vrsto let: Marica že 16 let in ves čas pregleduje in adjustira pletivo v barvarni, Ljubica pa 10 let, od tega je 7 let pregledovalka. Povesta, da je njuno delo zelo naporno, saj morata sami dvigovati težke bale pletiva, ves delovnik stati na nogah, močno pa so obremenjene tudi oči. Seveda morata biti tudi zelo natančni, si zabeležiti vsako napako, najsi bo luknjica, madež, spuščena nitka, in potem pletivo klasirati. »Na vsakih 6 metrov je lahko ena napaka, če je pogostejše, je blago 2. ali 3. kakovosti,« razložita pregledovalki.

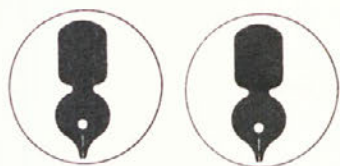
Modernejši in hitrejši stroj – Pred kratkim je v prizidku suhe apreture začel obratovati nov raztezalno-sušilni 6-poljni stroj. Eden od delavcev pri stroju je tudi Niko Jakljič, ki po tehnoloških parametrih nastavi stroj, potem pa ga nadzira. Jakljič je pred tem delal na starem stroju v suhi apreturi. Pohvali, da so pogoji dela pri novem stroju veliko boljši, saj ni tako vroče, stroj je bolj avtomatiziran, pa tudi hitreje opravlja delo kot stari.

Računalniško vodeno dodajanje barv – Čeprav je stroj za doziranje barv računalniško voden, pa mora Marjan Cindrič kljub temu kdaj pa kdaj pogledati, če poteka vse v redu. Z računalniško vodenim dodajanjem barv si v barvarni pomagajo pri barvanju posebno zahtevnih nians, kjer ne smejo stroju neposredno dodajati barvil. Cindrič še pove, da delo v barvarni, kjer dela eno leto, zanj ni naporno, zlasti še, ker je mlad.

Odpiranje in zlaganje pletiva – Jure Ferenac že tri leta nadzira stroj, ki odpira in zlaga mokro pletivo. To pletivo je bilo namreč narejeno na okroglih pletilnih strojih. Vendar pa ima stroj spuščeno iglo, tako da ima pletivo na tistem mestu črto. Stroj na fotografiji pa ima nož, s katerim s pomočjo fotocelice reže pletivo po črti.

(Nadaljevanje s 4. str.)

bila, ima veliko novih strojev, za katere lahko trdim, da so najsodobnejši, opremljeni pa so z računalnikom. Tako sedaj ni več potrebno štiri-izmensko delo, s katerim smo prenehali pred približno pol leta, sedaj pa delavci delajo le v treh izmenah. Vendar pa potrebujemo v mokri apreturi zaradi sprememb asortimana še stroje za barvanje poliestra,« pove Muc. V mokri apreturi so imeli še pred časom težave z vodo, ki so jo dobivali iz vodovoda, saj je je v sušnih obdobjih primanjkovalo, po dežju pa je bila umazana. Sedaj imajo speljan industrijski vodovod iz Kolpe, vodo čistijo v posebnih bazenih in težav ni več.

»V barvarni v glavnem uporabljamo barve in kemikalije iz uvoza in tako se nam večkrat dogaja, da bi morali zaradi težav z uvozom prekiniti proizvodnjo. Vendar smo se do sedaj še nekako znašli, tako da smo si za krajši čas sposodili barve in kemikalije pri sorodnih delovnih organizacijah in večjih zastojev k sreči nismo imeli,« potarna Jože. Seveda pa nas je, v dobi vse večje ekološke osveščenosti, zanimalo, kako ravnajo z odpadnimi snovmi iz barvarne. »Odpadne snovi se stekajo v bazen, kjer se usedajo. Agresivne kemikalije v bazenu nevtraliziramo, tako da snovi, ki iztekajo iz bazena, za okolje niso več

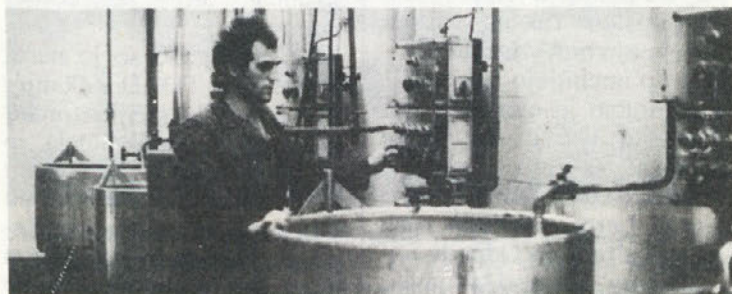
nevarne, čeprav dobro vemo, da to še vedno ni biološko čista voda,« pojasni Muc.

V suhi apreturi je pred kratkim stekla proizvodnja v novem prizidku, kamor so postavili nov raztezalno-sušilni stroj, v novih prostorih pa tudi pregledujejo in adjustirajo pletivo. Muc pove, da pride iz barvarne vsak mesec 180 ton gotovega pletiva, da pa so z novim raztezalno-sušilnim strojem veliko večje možnosti, vendar so tehnološke omejitve.

»Razmišljamo o posodobitvi laboratorija in adaptaciji starega dela suhe apreture. V suhi apreturi namreč nujno potrebujemo sušilni stroj za cevasto pletivo in nekaj strojev, s pomočjo katerih bomo dajali pletivu specialne lastnosti, tako da bomo lahko delali vrhunske artikole. Zavedamo se namreč, da z masovnimi artikli, ki jih lahko dela vsak, ni perspektive. V laboratoriju pa nameravamo potem, ko ga bomo razširili, kupiti računalnik za receptiranje in kontrolo nians,« niza Muc.

V barvarni je zaposlenih 120 delavcev, od tega 92 proizvodnih in 28 režijskih. Da so v tem obratu težki pogoji dela, ni potrebno posebej poudarjati, vendar pa vodja barvarne pove, da zaradi tega ni povečana fluktuacija delavcev. Seveda pa so v barvarni zelo uvidevni do starejših delavcev, saj jih premeščajo na lažja delovna mesta.

M. B.

Natančnost in strokovnost — Dragutin Balaban je kuhar barvil v barvarni poldrugo leto. Pove, da je delo zelo naporno, saj v prostoru sardi in je vroče, poleg tega pa zahtevajo pri tem delu izredno natančnost in strokovnost. Na fotografiji: Balaban ob kotličku za pripravo barv in kemikalij, od koder gre barva po ceveh v kotliček ob stroju, od tam pa v stroj.

RAZPIS KADROVSKIH ŠTIPENDIJ V DO BETI ZA ŠOLSKO LETO 1988/89

Šolsko leto se počasi bliža h kraju, tudi odločitve o nadaljnjem šolanju so jasnejše, razpis kadrovskih štipendij pa smo tudi že pregledali v ČGP »DELU«.

Zaradi velikega zanimanja delavcev objavljamo razpis ponovno:

Razpis kadrovskih štipendij DO Beti Metlika — 1988/89

Poklic	Stopnja zahtev.	Število štipen.
kemijski procesničar	IV	5
tekstilni konfektionar	IV	20
kemijski tehnik	V	3
tekstilno mehanski tehnik	V	5
tekstilno-kemijski tehnik	V	5
konfekcijski modelar — nad	V	3
naravoslovna mat. teh.	V	10
inž. tekstilne tehnologije	VI	4
inž. tekstilno konfekc. teh.	VI	3
inž. oblikovanja tekst. in oblik.	VI	2
ekonomist	VI	4
dipl. inž. kemijske tehnologije	VII	2
dipl. inž. tekstilne tehnologije	VII	5
dipl. inž. konfekcij. tehnologije	VII	4
dipl. ekonomist	VII	4
dipl. pravnik	VII	1
dipl. inž. AOP (org. dela)	VII	1

Prijave za razpis kadrovskih štipendij morajo prosilci vložiti do **15. julija**.

Kandidati morajo k prijavi oz. vlogi (obr. DZS SPN — 1 — »Vloga za uveljavljanje socialno varstvenih pravic) priložiti:

- potrdilo o vpisu v šolo (šol. leto 1988/89)
- overjen prepis oz. fotokopija zadnjega šolskega spričevala oz. potrdilo višješolske oz. visokošolske organizacije združenega dela o opravljenih izpitih
- če so starši upokojenci, priložijo odrezek pokojnine za december 1987

Vloga mora biti natančno izpolnjena, z vsemi podatki o družinski skupnosti in dohodki družine — po posameznih rubrikah.

Proučimo razpis, saj nam nazorno prikazuje potrebe DO za posamezne profile poklicev.

NA OBISKU V ŽAKANJU

Enoizmensko delo?

Bodo leta 1989 delali v TOZD otroška konfekcija Žakanje v eni izmeni? Jim bo uspelo rešiti težave, ki se pojavljajo v pripravi dela? O tem in še o marsičem smo se 7. maja 1988 pogovarjali z **Branko Krajačić**, vodjo proizvodnje.

– Težave, s katerimi se srečujemo, nastanejo v glavnem v pripravi dela. Če bi nam uspelo to rešiti in razrešiti, bi bili na konju. Za izvoz pripravljamo vse sami, matična delovna organizacija v Metliki se nam zdi preveč odmaknjena. Dobro je, da imamo svojo krojilnico, sicer bi bilo težav in zastojev še več. Najtežavnejše je delo s črtastimi materiali.

Triumph, ki ima avtomatsko krojenje, pošilja črtaste materiale v krojenje k

nam, ker je to strojno nemogoče krojiti.

- Delate dobro?
- Upam si trditi, da da. V desetih letih, kar delamo lohn posel, še nismo imeli reklamacije s strani tujih partnerjev. Nas pa to gotovo »tepe« pri produktivnosti, merjeno z vidika Beti.
- Za stroji vidim mlade ljudi, predvsem ženske.
- Res je. To je ženski kolektiv, pa še mlad povrh, zato se srečujemo z velikim številom porodniških dopustov. Dekleta, žene, ostajajo doma zaradi otrok, v času sezonskega dela pa zaradi domačih opravil. Morate vedeti, da je skoraj 95 odstotkov zaposlenih kmečkega stanu. To moti proizvodnjo.
- Izhod?
- Obstaja. V enoizmenskem delu. Produktivnost bi se gotovo povečala,

pogoje pa tudi imamo. Z enoizmenskim delom bi zmanjšali tudi stroške kurjave, energije, režije. Poglejte: kako neki najpopoldanska izmena dobro dela, če pa so se delavke že utrudile z dopoldanskim delom doma, na poljih, v vinogradih, na njivah, kmetijah. Letos bi pripravili pogoje za prehod na enoizmensko delo, drugo leto pa bi na to tudi prešli.

- Zadovoljstvo?
- Kakšnih večjih nezadovoljstev ni. Delavke so v glavnem iz krajev od Netretiča do Ozlja. Marca je bil povprečni osebni dohodek 330.000 dinarjev, kar je za SRH kar precej.

T. Gašperič

Stiskalnica je sad iznajdljivosti in inteligentnosti

Namesto da bi kupovali v tujini, so jo naredili doma. Brez hrupa, skromno in skoraj v ilegali. Lahko bi se tolkli po prsih, pa se ne.

Gre za stiskalnico za preslikavanje etiket, za prenos napisa ali sličice s papirja na blago s pomočjo temperature in pritiska. Takšno stiskalnico imajo tudi v Etiketi Žiri. Tam jo imenujejo Etipres. V Žakanju so jo naredili sami. Približno mesec dni so se ukvarjali z njo. Potrebni material so dobili največ v Verigi Lesce, iskali in našli pa so ga tudi na Odpadu.

Patenta še niso prijavi, bodo pa ga. Zaenkrat so pripravili načrte, čakajo še na atest. Stiskalnica je popol-

noma varna, podnjo je nemogoče podstaviti roko. V Žakanju, TOZD otroška konfekcija, jo uporabljajo za preslikavanje manjših aplikacij, za večje imajo nemške stroje. Z njo so odtisnili že preko sto tisoč nalepk, po potrebi pa jo sposojajo tudi v Črnomelj in v Dobovo.

Stiskalnico je izdelala vzdrževalna skupina pod vodstvom **Alojza Resjana**. Zamisel se je porodila v glavi direktorja te temeljne organizacije **Blagoja Tošeskega**, največ delovnih ur pa je v inovacijo vložil **Alojz Fir**. Pri tem so mu pomagali mehaniki **Branko Bradica**, **Nikola Količ**, **Zdravko Čoraga**, pri nakupu materiala je sodeloval tudi **Savo Vuletič**, svoj delež pa je primaknil še **Franci Barbič**.

Vzdrževalcev, ki so izdelali stiskalnico, je v TOZD Žakanje pet. To so pridni, delovni, iznajdljivi in inteligentni ljudje. V obratu skrbijo za kotlovnico, agregat, čistilno napravo, za klimatsko napravo, njihova pa so tudi vsa vzdrževalna dela. Razpolagajo z majhno mehanično delavnico, v kateri pa skoraj ni orodja. Kar potrebujejo, prinesejo od doma. Letos imajo v načrtu opremiti delavnico s potrebnim orodjem, saj zagotavljajo, da bi tako lahko prihranili marsikatero marko ali dolar. Za primer povedo samo to, da se da pokvarjeni lovilcec, ki nov stane v Nemčiji najmanj 600 mark, popraviti, le če je na razpolago primerno orodje, naprave.

Stiskalnica, ki so jo naredili fantje v TOZD Žakanje, bi veljala v Nemčiji najmanj 7000 mark. Večino dela so opravili med delovnim časom, marsikatero uro pa tudi izven njega. Naj zapišemo, da je stiskalnica izdelana lično, da fantje niso in ne nameravajo izsiljevati denarja, da pa so zadovoljni.

T. G.

Branka Krajačić, vodja proizvodnje v TOZD Žakanje pravi, da si želijo preiti drugo leto v enoizmensko delo. Pogoje za to imajo, kupiti bi bilo treba le še nekaj strojev in jih namestiti v prostor, ki je dovolj velik. Ponosno je tudi povedala, da njihov TOZD ne pozna reklamacij.

OBLETNICA

Stiskalnica: Takšna je videti stiskalnica za preslikavanje etiket. Narejena je lično, delo z njo je varno in kar je najvažnejše: je plod domače pameti. Na pobudo vodje TOZD Žakanje Blagoja Tošeskega jo je izdelala ekipa vzdrževalcev z Alojzem Resjanom na čelu.

Alojz Resjan – vodja vzdrževanja v TOZD Žakanje, je tudi predsednik delavskega sveta v TOZD, je skupaj s sodelavci Alojzom Fiom, Brankom Bradico, Nikolo Količem in z Zdravkom Čorago v mesecu dni izdelal stiskalnico za preslikavanje etiket. Podobna stiskalnica stane v Nemčiji najmanj 7.000 mark, v Žakanju pa so izdelali dve.

V sklopu praznovanja 45-letnice ustanovitve XV. udarne divizije NOVJ organizira KD »KRKA« Novo mesto

Maraton po poteh XV. udarne divizije NOVJ

1. **Datum:** nedelja, 29.5.1988 ob 9. uri

2. **Start:** Dolenjske Toplice – pred hotelom Zdraviliški dom

3. **Proga:** Dolenjske Toplice–Novo mesto–Mokro polje–Orehovica–Šentjernej–Dobrava–Otočec–Ratež–Novo mesto–Bršljin–Prečna–Straža–Soteska–Podturen–Baza 20.

Dolžina proge je 80 km. Je v celoti asfaltirana, večinoma valovita. Večji vzpon je zadnjih 7 km od Podturna do Baze 20. Na progi sta dve kontrolni točki: Šentjernej (30 km) in Soteska (70 km).

4. **Pravila:** Na maratonu lahko sodelujejo vsi kolesarji, ki jih veseli organizirano kolesarjenje v skupinah in se čutijo sposobni prevoziti 80 km dolgo progo. Otroci, mlajši od 14 let, se smejo udeležiti maratona le v spremstvu staršev ali polnoletne osebe.

Čas za prevoz proge je limitiran na 5 ur. Organizator bo podelil spominske medalje vsem, ki bodo prikolesarili na cilj do 14. ure.

Maraton bo potekal ob normalnem prometu, zato so udeleženci dolžni upoštevati cestno prometne predpise in navodila organizatorjev ter se po njih ravnati. Start je posamičen – ko se prijaviš in dobiš kontrolni kartonček, se odpraviš na progo.

Udeleženci maratona vozijo na lastno odgovornost. Na maratonu je strogo prepovedano prehitovanje čelnih vozil spremstva. Organizator ne odgovarja za škodo, ki jo udeleženec povzroči sebi, drugim ali tretji osebi.

S svojim startom vsi kolesarji potrdijo, da so seznanjeni z določili zapisa objavljenimi v dnevem časopisu in v tem biltenu, ki bo na startu obešen na vidnem mestu.

Za vse udeležence bo organizator na cilju pripravil topli obrok.

5. **Prijave in startnina:** Prijavite se lahko na mestu starta od 8.30 dalje. Startnina za vse udeležence znaša 5.000 din.

6. **Obveze in pravice organizatorja:** Za varen potek prireditve bodo poskrbela vozila organizatorja, prometna milica, rediteljska, servisna in zdravstvena služba.

Poleg medalje in toplega obroka, ki ju prejmejo vsi kolesarji, ki prevozijo progo po predpisih do 14. ure, je organizator predvidel še spominske nagrade

V primeru slabega vremena se prireditve prestavi za teden dni, vsa ostala določila pa so enaka.

Organizacijski odbor

Misli z vprašajem

V Beti velikokrat pridejo novinarji: časopisni, radijski, televizijski. Radi bi takšne in podobne izjave. Največkrat odidejo iz naše delovne organizacije razočarani: nikjer ni nikogar, ki bi bil pripravljen kaj povedati, se izpostaviti. Po drugi strani pa je slišati pripombe, da se o Beti premalo piše, govori in da jo je premalo videti po televiziji, slišati po radiu, celo na lokalnem studiu D je ni.

Vprašanje: se bodo vodilni dogovorili tudi o tem? Bodo določili ljudi, na katere se lahko človek obrne v zgoraj napisanih primerih?

.....

Čas pred dopusti je. Prijav za letovanje je več kot zmožljivosti, zato prihaja tudi do neprijetnih scen. Vsakdo je zase prepričan, da je upravičen do letovanja. Nejasnosti je kar precej, pravilnika o letovanju pa ni. Druge delovne organizacije ga imajo.

Vprašanje: kdaj bomo dobili pravilnik o letovanju tudi v Beti?

.....

Je v Beti komu jasno:

- Kdaj in za kom obesimo črno zastavo? Tudi, ko umre kdo od naših upokojencev?
- Kdaj in za kom objavimo v časopisu osmrtnico?
- Kako je z udeležbo predstavnikov Beti na pogrebnih umrlih delavcev in nekdanjih delavcev?
- Bomo povabili naše upokojence na dan Beti?
- Bo sploh letos dan Beti?
- Zakaj pevski zbor Beti nima vaj?
- Koliko denarja so dobili fantje iz okteta Vitis za nove obleke?

Nova Kometova pridobitev – Že v prejšnji številki smo nekaj več besed posvetili našim zaposlenim v Starem trgu. Tokrat objavljamo še dve fotografiji, ki ju je prispevala Nada Hisak. Fotografinja je bila pri svojem delu zelo natančna, saj je zapisala, da sta fotografiji nastali 8. aprila 1988. leta. Na prvi fotografiji vidimo kakšna je okolica novega objekta, ki se zaenkrat še ne more ponašati z zelenjem in okrasnim grmičevjem. Prepričani smo, da bo slika čez leto dni povsem drugačna. Gotovo se bo na posnetku čez 365 dni namesto »mešalca« bohotila kakšna breza. Na drugem posnetku pa vidimo, kakšna je delavnica. Vladata red in delovno vzdušje. No, o tem našem obratu pa bomo kaj več napisali še enkrat, in sicer v eni od prihodnjih števil. Sedaj namreč že vsi bralci Vezila vedo, da bo v Starem trgu 29. maja ob otvoritvi nove proizvodne hale proslava. (Foto: Nada Hisak)

Zajamčena štipendija in zaposlitev

Pogovarjal sem se z Marjetko Žele, v.d. ravnateljico Srednje šole tekstilne usmeritve iz Metlike. Pogovor je bil zanimiv, za Vezilo pa sem pripravil krajši zapis. Malce nenavaden je, a za marsikoga vsaj inovativen.

Toni: Ste zato, da predstaviva to edino srednjo šolo v občini Metlika? Kakšna je kratka zgodovina šole?

Marjetka: Sprva je bila to poklicna šola. Ustanovljena je bila pred dvaindvajsetimi leti za potrebe delovne organizacije Beti. Tu so se vzgajale in izobraževale konfekcijske živilje. Dvajset, trideset jih je prišlo vsako leto iz šole. Dekleta so se zaposlovala v glavnem v Beti. Tako je bilo do uvedbe usmerjenega izobraževanja.

Toni: 1980. leta se je šola razširila, povečala: prostorsko, a tudi učencev je bilo iz leta v leto več. Je tako?

Marjetka: Res je. Šola je dobila območni značaj. Od 1980. leta izobražujemo, šolamo, za Beti, Novoteks, Komet in Labod. Te delovne organizacije dajejo učencem tudi štipendijo, pri njih opravljajo proizvodno delo. Zdaj trenutno imamo 170 učencev z Dolenjske, Bele krajine in bližnje Hrvaške.

Toni: Šola je temeljna organizacija združenega dela Beti. Je to prednost ali pomanjkljivost?

Marjetka: Prej prednost. Beti nam pomaga finančno, brezplačno nam daje material za delo pri praktičnem pouku, učenci se lahko sproti in neposredno seznanjajo z delovnim procesom, s samoupravnim življenjem. Že v času šolanja so vpleteni

v delovni proces, s katerimi se bodo srečali, ko bodo končali šolanje.

Toni: Imate zadovoljive prostore, kader?

Marjetka: Srednja šola tekstilne usmeritve tesno sodeluje z družboslovno, naravoslovno in kovinarsko šolo Edvard Kardelj iz Črnomlja. Tam imamo v našem specializirane učilnice, kabinete in telovadnico. Učitelji z obeh šol si pomagajo med seboj. Jeseni bomo pričeli tesneje sodelovati z metliško osnovno šolo. V tem primeru bo odpadlo vsakodnevno prevažanje učencev in učiteljev na relaciji Metlika-Črnomelj.

Toni: Katere programe imate?

Marjetka: Za šolsko leto 1988/89 smo razpisali: 30 učnih mest v skrajšanem programu in 60 učnih mest v srednjem programu. Naj povem, da traja skrajšani

Pridnim se obeta zaslužek

Karel Novak, upravnik počitniške skupnosti Poreč, nas je prosil, naj objavimo tole:

Dekleta, ki bi hotela delati od 1. julija 1988 do konca avgusta v počitniškem naselju v Poreču kot strežnice in kuharice, naj se pismeno oglasijo na naslov: **Karel Novak, Trdinova 10, 68270 Krško.** Za mesečno delo bodo prejele od 250 do 300 tisočakov ob plačanem bivanju, zajtrku in kosilu. Vse drugo jim bo povedal Karel Novak, zato ne gre odlašati s prijavo.

Mimogrede: Dober način za preživetje šolskih počitnic za učenke srednje šole tekstilne usmeritve.

lahko nadaljujejo naši učenci šolanje v Kranju. Sicer pa imamo v naši šoli organizirano izobraževanje ob delu – do pete stopnje, se pravi – do tekstilnega tehnika. Nemalo naših učencev se poslužuje tega načina študiranja. Moram povedati, da dokaj uspešno. Že več kot pet generacij se je tako izšolalo. Danes zasedajo pomembna delovna mesta v domača vseh tekstilnih delovnih organizacijah na Dolenjskem.

Toni: Lepo. Jim delovne organizacije pri tem pomagajo?

Marjetka: Vsekakor. S štipendijami, s prostimi dnevi, z zamenjavanjem izmen.

Toni: V zgodovini SŠTU ste imeli tudi oddelke višjih šol.

Marjetka: Smo. Tudi v bodoče jih nameravamo organizirati, le če bo dovolj zanimanja s strani slušateljev in dovolj razumevanja s strani delovnih organizacij. Znanja ni nikoli preveč, prej premalo. Tega se dobro zavedamo.

Toni: Predlagam, da najin pogovor, tovarišica Žele, zaključiva z mislijo: za vse, ki jih veseli delo v tekstilni industriji, je v Srednji šoli tekstilne usmeritve Metlika v šolskem letu 1988/89 dovolj prostora. Sem prav povedal?

Marjetka: Natanko tako. Zaenkrat se je treba le odločiti, izpolniti prijavnico za vpis in poslati na naš naslov.: Srednja šola tekstilne usmeritve Metlika, 68330 Metlika in stvar je za nekaj časa urejena. Še tole: ko bo kdo od prijaviteljev odbit na kateri drugi šoli v Sloveniji, pri nas so mu vrata na stežaj odprta.

Toni: To bi bilo tudi vse.

Lepa hvala za pogovor.

T. Gašperič

**OBVEZNO
PREBERITE**

O delovni invalidnosti in preventivi

Vsakodnevno se srečujemo s sodelavci, ki iz najrazličnejših razlogov ne morejo več zadovoljivo opravljati svojega dela. Zelo pogosto zaradi slabega zdravstvenega stanja. Često se »legitimirajo« z zdravniškimi spričevali lečечеlega zdravnika ali posameznega specialista, ki običajno navaja diagnozo in predlog sprememb na delovnem mestu.

Žal to ni mirodajen dokument in ne opredeljuje delavca kot delovnega invalida. Delovni invalid je torej zavarovanec, ki je na podlagi invalidnosti – odločbe Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, pridobil pravico iz invalidskega zavarovanja:

– pravico do invalidske pokojnine (invalid I. kategorije)

– pravico do nadomestila OD v primeru zmanjšane delovne sposobnosti (invalid II. ali III. kategorije)

– pravico do zaposlitve na druga dela in naloge, če proti nastanek invalidnosti

– zmanjšana delovna sposobnost, kjer temeljijo pravice in obveznosti iz invalidskega zavarovanja na **preostali** delovni sposobnosti, ne pa stopnji invalidnosti.

V naši DO je po dosedanji obravnavi pred invalidsko komisijo:

22 invalidov II. kategorije, kjer gre za skrajšani delovni čas, najpogosteje na 4 ali več ur, 14 invalidov III. katego-

rije in 8 delavcev z zmanjšano delovno sposobnostjo, s tem, da jih je povprečno v obravnavi še 5.

Glede na to, da delavci velikokrat iščejo pravice na osnovi navedenih potrdil, da se pri nekaterih opažajo pogosti bolezenski izostanki z dela, ki pa so tudi socialno obarvani, lahko pričakujemo, da se bo število invalidov rahlo stopnjevalo. Za pretekla obdobja pa je značilno, da ni prihajalo do posebnih odstopanj v smislu večanja števila primerov.

Brez vsakega potenciranja tovrstne problematike vedno znova zaključujemo, da je prerazporejanje navedene kategorije delavcev močno pereče. Naša DO oziroma posamezna TOZD ne razpolagajo z zadostnimi delovnimi nalogami, ki bi jih lahko ocenili za lažje ali vsaj enostavnejše, manj naporne, v kolikor pa take naloge obstajajo in tudi so, jih zasedajo delavci, pri katerih je že nastopila zmanjšana delovna sposobnost, pogojena iz takšnih ali drugačnih razlogov – medicinskih in tudi socialnih.

Vpričo takšnega stanja v vseh delovnih sredinah je razreševanje problemov invalidnih oseb toliko bolj zapleteno in težavno, tudi zaradi tega, ker v tem delu posegamo v človekovo osebnost, ki je zaradi slabega zdravstvenega stanja bolj občutljiva. Nedvomno je, da vsa prizadevanja v vsakem primeru, potekajo v tesni povezavi kadrovske službe, vodilnih in vodstvenih delavcev v TOZD, v hujših in težje rešljivih primerih pa pritegnemo k sodelovanju ponovno še strokovnega delavca s področja medicine dela.

Namreč, ne moremo mimo tega, da pri razporejanju na drugo delovno nalogo, ne upoštevamo delavčeve izobrazbe in delovne izkušnje.

(Nadaljevanje na 10. str.)

program leto in pol, srednji pa tri leta. Po končanem šolanju imajo prvi naziv pomočnik tekstilnega konfektorja, drugi pa tekstilni konfektor II.

Toni: Je za prihajajoče šolsko leto dovolj prijavi?

Marjetka: Ne, ni. Vse, ki jih utegne naša šola zanimati, vabimo, naj se prijavijo. Časa je še dovolj. Tudi štipendije so na razpolago.

Toni: Za vašo šolo prevladuje mnenje, da je namenjena zgolj dekletom. Je res tako?

Marjetka: Prepričanje je zmotno. V naši šoli enako dobro uspevajo tako fantje kot dekleta. Tudi pozneje v poklicu.

Toni: Kako je z zaposlitvijo po končani šoli?

Marjetka: Do letos so delovne organizacije Beti, Komet, Labod in Novoteks zaposlile vse, ki so uspešno končali Srednjo šolo tekstilne usmeritve Metlika. Letos se je nekoliko zataknilo, vendar ni rečeno, da ne bodo nastopili boljši časi.

Toni: Obstajajo možnosti za nadaljnji študij?

Marjetka: Da. Po opravljenih diferencialnih izpitih

VAŠA POŠTA

(Nadaljevanje z 9. str.)

saj so za vsako delovno nalogo predpisani določeni pogoji dela. Navedeno, pa tudi sama narava dela, tehnologija in organizacija proizvodnje, so nemalokrat razlog, da so nekateri problemi delavcev neustrezno rešljivi.

Vsekakor se tega krepko zavedamo, zato bodo morala biti tudi v bodoče skupna prizadevanja toliko večja in seveda usmerjena v rešitev, ki bo delavcu omogočala čimboljše počutje na novi delovni nalogi, s tem pa zagotovila tudi večji uspeh in učinek pri delu.

Razmišljanja, ki so pripeljala do predloga, da se delovne invalide in delavce z zmanjšano delovno sposobnostjo izolira v posamezne skupine, ne bi rodila zaželjenih uspehov, saj bi se takšna odločitev obrestovala le v negativnem smislu, tako v raznolikosti obolenj in s tem v stopnji invalidnosti, občutku zapostavljenosti, po vsej verjetnosti v razrvanosti v medsebojnih odnosih, manjvrednosti itn.

Zato ne razmišljamo o rešitvah zunaj TOZD, ker je populacija invalidov prisotna

Mlad kolektiv: V TOZD Žakanje delajo mlada dekleta. To je dobro, a prinaša tudi težave. Dekleta gredo na porodniški dopust, kar povzroča težave v proizvodnji. Želja vseh zaposlenih je preiti na enoizmensko delo.

po vsod. Pa ne samo to, vsa spoznanja, vezana na delo resnično bolnih oseb, nas morajo siliti k zavesti, da jim pomagamo v sredinah, kjer preživijo večino svojega časa, kajti s tem ne zadovoljujemo samo predpisom, ampak zavarujemo delavca še pred resnejšimi obolenji in težavami.

Vse te ugotovitve in zaključki pa nas ne smejo uspavati, pač pa moramo iti dalje in poseči v vzporedna dogajanja, ki so hočete ali nočete vezana na samo življenje prizadetih, vendar so vpriči sedanje družbenoekonomske situacije potisnjena v ozadje.

Gre za pomoč pri zdravljenju delavcev, ki so zaradi svoje bolezni najbolj prizadeti. Določena prizadevanja že tečejo in prav bi bilo, da se tudi realizirajo. Skromna pomoč v tem dolgotrajnem procesu bi bila: zdravljenje v ustreznih termalnih toplicah. Preko skrbne ocene ustrezne zdravstvene institucije in OO sindikata bi najbolj kritičnim omogočili bivanje v primeren zdravilišču ali toplicah.

Morda bi začeli razmišljati o »rekreativnem kopanju« ustreznim skupinam invalidov ali drugim zdravstveno ogroženim delavcem, na določene termine, bodisi v obliki prevoza DO ali letovanja v predsezoni ali po njej na morju, ali nakupu stanovanjske enote v eni izmed toplic itn.

Nemara bi začeli razmišljati o preventivni zdravstveni dejavnosti za tiste delavce, ki delajo pod težjimi pogoji in že na osnovi svoje prejšnje bolezni čutijo zdravstvene težave.

Vse samo v razmislek.

Korak se bo ustavil ob denarju. Razumljivo. Vendar ali ni vredno poskusiti in zarezati, četudi otroško stopinjo, kajti nihče ne ve in se ne vpraša, ali bo jutri med njimi tudi sam.

M. Janžekovič

Bomo kakor psi ali pozdrav, kje si ostal?

Ko nekomu zaželimo »dobro jutro, dober dan ali dober večer«, posebej, če smo to izrekli z izrazom vedrine na obrazu, to pomeni, da smo človeku, ki mu je bil pozdrav namenjen, zaželeli nekaj dobrega, lepega, seveda tudi to, da ga spoštujemo. Pozdravljanje je še posebej izrazito med prijatelji, ki pa poleg normalnega pozdrava, če ga tako imenujem, dodaja še kaj zraven, da je pozdrav popolnejši in izraža še nekaj več, nekaj, kar nas veže na tega človeka.

Že dalj časa pa opažam, predvsem pri mlajših delavcih, da opuščajo pozdravljanje, pa ne samo to, tudi odzdravljanje. Nekateri obračajo glavo v stran, drugi »šteje zvezde na nebu« itd. Pa sem si mislil, gotovo je kaj pri meni narobe, saj veste, kako je, človek, ki ima opravka z ljudmi, se brž zameri. No, danes se mi je potožila že druga od mojih nekdanjih sodelavk, ki je tudi že čez dvajset let v Beti, kako neprijetno se počuti, ko gredo zraven nje mlajši delavci, nekaterim bi bila lahko mati, pa ne pozdravijo in ne odzdravijo.

»Veš, dokler sem bila malo mlajša, me to ni tako motilo, sedaj pa mi to postaja mora. Večkrat se sprašujem, zakaj je tako. Je to pomanjkanje kulture, nova moda, da bomo hodili kakor psi drug mimo drugega. Odgovora ne najdem in ne najdem«. Te njene besede so me tudi spodbudile, da sem se odločil napisati teh nekaj vrstic.

Mogoče pa bo le kdo od mlajših, od tistih, ki so pozabili, kako so jih učili v šoli, prebral te vrstice in razmislil o svoji kulturi, o svojem spoštovanju do starejših, do žensk itd. Ne bi pa nič škodilo, če bi kateri od teh vzel v roke knjigo o lepem vedenju, upam, da bi kmalu spoznal, kaj je prav. Jaz sem pred približno dvema letoma prenehal pozdravljati mlajše moške delavce, ker mi niso odzdravljali. Za svojim hrbtom pa sem slišal pripombe »čuj, taj bi nas lahko pozdravil ali si ti lud, taj bu tebe pozdravil itd.« Pri nekaterih mlajših delavcih, ki delajo na strojih, vlada prepričanje, da ga morajo vsi pozdravljati, ker je pač tisti, ki dela. No, pa naj bo tudi to tako, jaz bom pozdravil vsakogar, kdor mi bo odzdravil, četudi bi mnogim bil lahko oče.

Razmislite: naj bo sproščen, prijazen pozdrav izraz medsebojnega razumevanja in spoštovanja, izraz resničnih želja, v tem dnevu doživeti nekaj lepega, prijetnega...

Jurij Matekovič

VAŠA POŠTA

Kdo odloča o delitvi rezultatov dela delavcev?

V šoli smo se učili, da delavci (med drugim) odločajo tudi o delitvi rezultatov svojega dela, to je o delitvi dohodka, ki so ga ustvarili s svojim delom.

Pod tem razumem, da delavci odločajo: kam, komu in koliko dohodka bodo namenili. Zadnje čase se vse bolj dozdeva, da ta (logična) predpostavka ne drži in vse kaže, da o delitvi rezultatov dela delavcev odločajo drugi, tisti, ki pri ustvarjanju tega dohodka **niso sodelovali**. To so razni republiški, občinski in zvezni sestavljalci zakonov, predpisov, statutih ipd. šare.

Dokaz za to je OOZS Komet, ki zadnje čase močno dviguje tlak občinskemu (in republiškem) sindikalnemu svetu.

Za kaj gre?

Na občnem zboru OOZS

Komet so predlagali, da bi v bodoče na OBSS nakazovali »samo« 40 % članarine (prej 60 %), 60 % (prej 40 %) pa bi ostalo v blagajni OOS Komet.

Nad »zamenjavo razmerja« so bili vsi prisotni zelo navdušeni, zato so predlog **soglasno sprejeli** in predsednico ter predsedstvo OOS

Komet pozdravili z burnim aplavzom. Toda...

Toda iz tega predloga je kmalu nastala prava komedija v dveh (ali v bodoče več) dejanjih.

1. dejanje:

Kmalu po občnem zboru je Komet obiskal predsednik OBSS Metlika in povedal, da razmerje, ki so ga predlagali v Kometu, ne ustreza republiškemu statutu, v katerem jasno piše, koliko članarine mora posamezna DO odvajati za občinske in republiške potrebe.

2. dejanje:

Komaj so se »duhovi« malo pomirili, se je v Ljubljanskem dnevniku pojavil »člančič« o čudnem reševanju socialnih problemov v metliškem Kometu. V članku je bilo rečeno, da v Kometu, namesto da bi reševali te probleme z dvigom proizvodnje, kakovosti in količine dela, z izvozom ipd., raje na OBSS nakazujejo manj članarine, kot je določeno.

Članek je popolna žalitev DO Komet, delavcev in vodstva. Ob prebiranju članka se zdi, da ga je pisal tujec, ki ne pozna jugoslovanskih razmer, ne pa naš novinar. Človek, ki je članek napisal, verjetno ne ve, da Komet zelo veliko izvažajo, da je zelo težko nabaviti surovine, material in nove stroje, ne ve, da delavke v Kometu vestno opravljajo svoje delo, da bi ekonomisti v Kometu z lahkoto popravili življenjsko raven zaposlenih, če ne bi bilo vseh mogočih in nemožnih omejitev: predpisov, zakonov ipd.

Ali mislite, da v Kometu ne bi raje obdržali deviz, ki so jih ustvarili, in z njimi kupili nove stroje, ki bi bili »krvavo« potrebni za izboljšanje kvalitete izdelkov?

Vsi vemo, da so mnogi zakoni, predpisi in statuti, ki jih krojijo v Beogradu, republiki in občini, dostikrat

popolnoma zgrešeni in bolj v škodo, kot v korist marsikateri DO, saj zavirajo izvoz, razvoj idr. No, mislim, da je to danes vsakemu otroku jasno, zato se raje vrnimo k članarini oziroma k 20. odstotkom, ki si jih je obdržala OOS Komet.

Pri teh 20. odstotkih gre samo za nekaj nad 100 starih milijonov din, ne pa za milijardo ali celo nekaj milijard, kot bi si ob prebiranju prej omenjenega članka lahko mislili nepoučeni. S tem denarjem pa v Kometu ne bodo rešili nobenega socialnega problema, temveč bodo lahko nudili pomoč nekaj delavcem več, kot ob prejšnjem razmerju. Zaradi te vsote pa to ni več »komedija,« temveč prava farsa, saj je prav smešno, da se zaradi tega sploh razburjajo.

Povedati je potrebno tudi to, da sindikat v Kometu zelo dobro in aktivno deluje.

Mislim, da bi moralo biti tiste, ki se razburjajo zaradi teh 20 odstotkov, sram. Delavke v Kometu delajo 7,5 ur na dan, se na starih strojih borijo za čim višje norme, delajo ponoči, če je potrebno, ob vsem tem pa (po vsej verjetnosti) ne dobijo niti pol toliko OD kot mladinski, sindikalni ali katerikoli poklicni funkcionar. Vse te funkcionarje bi morali za nekaj mesecev postaviti v proizvodnjo, jim dajati **plačilo proizvodnih delavcev** in šele tedaj bi spoznali, kaj se pravi ustvarjati dohodek. (Oni ga ne ustvarjajo, temveč se »napajajo« iz dohodka, ki so ga ustvarile DO). Prepričana sem, da se v tem primeru ne bi razburjali niti takrat, ko bi šlo za 100 novih milijard dinarjev.

Na koncu čestitam predsedstvu sindikata Komet, ker je stopil v to akcijo in z dejnjo (ne z »mlatenjem prazne slame«) dokazal, da mu gre res za delavca.

K. M.

Betko ima besedo

Nepozorno in malomarno se obnašamo v Beti do upokoencev in do umrlih. Druge delovne organizacije imajo do upokoencev lepši, bolj človeški odnos: svoje nekdanje sodelavce vabijo ob jubilejih in drugih priložnostih medse, pripravljajo jim izlete, obiskujejo jih, obdarujejo jih. Mi za svoje upokoence nimamo časa.

Podobno ali še slabše se obnašamo, če umre kdo od naših sedanjih ali nekdanjih sodelavcev, kdo od sorodnikov. Nekaj takšnih primerov je bilo zadnje čase. Po pogrebu je navadno slišati: »Iz Beti ni bilo nikogar.«

V prvem in drugem primeru kažemo svojo kulturo, raje nekulturo. Predvsem te nam manjka. Veliko stvari bi lažje in učinkoviteje rešili, če bi razpolagali z večjo mero kulture. Srčne, splošne, takšne, ki dviguje človeka z ravnimi živali.

Do sočloveka se obnašamo kot do materiala, do stroja. Ko je izrabljen, ga odvržemo, pozabimo. So seveda izjeme: drugačni smo le, ko gre za »velike živine«. Drugačni? Da, bolj hinavski, priliznjeni. Človeka cenimo po položaju, ki ga zaseda, ne po sposobnostih, znanju, dobrem značaju.

Betko ne namerava filozofirati. Želi le, da premislimo o teh rečeh ter da spremenimo svoje obnašanje.

Denar je lepa reč. Bogatstvo še lepša, toda človek brez človeka zaenkrat še ne more živeti. In v človeškem življenju je tudi smrt.

Metlika, 30. maj 1988

HUDOMUŠNA FOTOGRAFIJA

ZANIMIVOST

Ozonska luknja tudi na Antarktiki

Tudi na Severnem tečaju je ozonska luknja. Natančna merjenja so pokazala, da je bistveno manjša od na Južnem tečaju. Razprostira se samo na površini 10 odstotkov od že leta znane luknje na Antarktiki.

Raziskovalna ladja, ledolomilka »Polarna zvezda«, se je pred kratkim vrnila v svojo matično luko Hamburg. To pot je raziskovala doslej še neraziskana severna polarna področja. Ekspedicija je trajala 112 dni, od tega je ladja prebila 50 dni v ledu. Skupno je sodelovalo 134 znanstvenikov iz Evrope in Amerike.

Pri raziskavah jih je podprlo še letalo »Polar 2«. Sicer pa so imeli raziskovalci na voljo tudi helikopter za vrtnanje ledu in transport snežnih kep, v katerih so znanstveniki preučevali sedimente.

Že v severozahodnem Barentsovem morju je »Po-

larna zvezda« naletela na skladni led. Od tod dalje se je prebijala bolj počasi, saj je premagovala tudi do štiri metre visoke sklade snega in ledu. Pri 86° in 11 minut severne širine je dosegla načrtovani cilj.

Kapitan je povedal, da star skladni led ni bel, ampak je zaradi sedimentov na več krajih rjavkast. Od kje so se nabrali, je uganka, neznana tudi vodji tretjega dela ekspedicije prof. dr. Thiedeju. Sicer pa je arktično področje še relativno čisto glede zraka, vode in ledu. Našli pa so sled pogonskega plina iz pršil.

Teh je v vodi do 2 grama na kub. km in še celo v morski globini do 5 kilometrov so jih našli. Del tega je industrija izdelala pred nekaj leti.

»Polarna zvezda« je prvič raziskovala evrazijsko razpoko severno od Spitzbergov in jo tudi premerila. Prof. Thiede je označil to globokomorsko razpoko za najvažnejšo geološko mejo na severni polobli. Ta razpoka je konec plošče med ameriškim in evrazijskim kontinentom. Z veliko sreče jim je uspelo tudi odvzeti vulkanske kamnine z osrednjega jarka grebena Nansen, ki sodi k evrazijski razpoki. Odvzete vzorce sedimentov bodo preučevali in s tem skušali dognati, kako se je razvijala klima in skladni led v najmlajšem geološkem razdobju.

Ob tej priložnosti so uporabili novi laserski merilni sistem za določevanje vsebine ozona v stratosferi. Ozonske plasti bodo tako izmerili na vseh zemeljepisnih širinah od Arktike do Antarktike, kar bo pomagalo razjasniti nastanek ozonskih lukenj na obeh tečajih. Naslednjo zimo bodo usmerili laser v Kiruni na severu Švedske. Vsa dosedanja merjenja kažejo na to, da se ozonska luknja pojavlja predvsem pozimi.

Marjan Kralj

Vsakah 13 sekund kadilec manj

Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije v Ženevi na svetu letno pokadijo tisoč cigaret na prebivalca. Na vrhu te neslavne liste so Kanada, ZDA, Kuba, Japonska, Poljska, Grčija, Madžarski in Ciper, kjer povprečno pokadijo 2500 cigaret letno na prebivalca.

Svetovna zdravstvena organizacija opozarja, da zaradi kajenja in obolenj: pljučnega raka, raznih srčnih in krvnih bolezni in zaradi kroničnega bronhitisa, letno na svetu umre približno 2,5 milijona ljudi ali en človek vsakah 13 sekund.

Strokovnjaki še posebej opozarjajo na naraščanje kajenja v državah v razvoju. V večini industrijskih držav namreč kajenje stagnira, v državah v razvoju pa se število kadilcev, posebej med mladimi in otroki, neprestano veča, in sicer celo za pet odstotkov letno.

Strokovnjaki se zato zavzemajo za ostrejši boj proti kajenju z zakonskimi predpisi, z zdravstvenim prosvetljanjem, še zlasti v šolah in z gospodarskimi ukrepi, ki naj bi se začeli z rigoroznim obdavčevanjem tobaka, cigaret in cigar, pa vse do odobri-

tve regresa in kompenzacij tistim proizvajalcem tobaka, ki bi opustili gojenje te industrijske rastline in se preusmerili na proizvodnjo drugih kultur.

Smo dežela naj...

Smo država, najlepša dežela na svetu, razkošna z naravo in bogata z ljudmi.

Smo dežela z najdaljšo ustavo, z največ zakoni in predpisi, z največ sestanki, simpoziji in dogovarjanji (in prepiri), z največ izostanki in bolezninami. Smo med največjimi dolžniki, država, ki ima največ obdelovalne zemlje neobdelane, z največ zabavnih in narodnih popevkarjev (z Lepo Breno na čelu)... z največjo stopnjo inflacije v Evropi, z najučinkovitejšo tiskarno denarja na svetu, ki je v obtoku, kot da je ponarejen, z dinarji, ki se ne dajo deliti na pare, edina dežela na svetu smo, kjer imajo tudi najboljši izgube...

Smo edina dežela na svetu, kjer je delavec po ustavi na oblasti in kjer ne odloča o sebi in svojih presežkih dela, ki jih nekdo nenadzorovano porablja. Smo dežela, kjer dobi delavec v povprečju tudi za dobro delo – kakih 250 nemških mark mesečne plače. Smo edina dežela, kjer stopamo naprej.

VEZILO je glasilo delovnih ljudi **Beti** in **Kometa**. Ureja ga uredniški odbor: **Toni Gašperič**, glavni in odgovorni urednik, **Jožica Cigič**, **Nikola Kezele**, **Karolina Končar**, **Mijo Maršič**, **Jure Matekovič**, **Branko Matkovič**, **Vida Šegina-Matkovič**, **Jože Muc**, **Vinko Pavlinac**, **Tone Omerzel** in **Marjetka Žele**. Tehnični urednik: **Janez Pezelj**.

VEZILO izhaja v nakladi 2300 izvodov, in sicer enkrat na mesec. Grafična priprava in tisk Tiskarna Novo mesto.

Naslov izdajatelja: **Beti**, Tovarniška 2, 68330 Metlika, telefon: 58-170.

VEZILO je po mnenju Republiškega komiteja za informiranje SRS oproščeno temeljnega davka na promet proizvodov.